

At komme hinanden nærmere via læsegrupper

- Om virkningerne af guidet fælles læsning

DGS National Gerontologisk Konference om Aldring og Samfund

Rehabilitering – når livet skal leves hele livet?

Den 2. oktober, 2014, Middelfart

Symposium: Erindrings-, identitets og relationsarbejde

Jon Dag Rasmussen

Tidl. Forskningsassistent hos Ensomme Gamles Værn

Ph.d.-stipendiat ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde

Aalborg Universitet, Campus København

Kontakt: jdr@socsci.aau.dk

Oplæg

- **Om projektet**
- **Hvorfor projektet?**
- **Kort om anvendt metode og forskningsproces**
- **Om læsesituationen – hvad sker der?**
- **Nedslag i rapporten; pointer fra forskningen**
- **Opsamling**

Om projektet

Et socialt udviklings- og forskningsprojekt skabt i samarbejde mellem Ensomme Gamles Værn og Læseforeningen

Forskningsrapport er udgivet af Ensomme Gamles Værn marts 2013

Formål: Hvilke muligheder har metoden *Guidet fælles læsning* i relation til socialt sårbare ældre i bestemte livssituationer?

Om projektet

De etablerede læsegrupper:

- Ældre med en demenssygdom**
- Ældre flygtninge og indvandrere**
- Socialt isolerede og ensomme ældre**
- Ældre med diagnosticeret depression**

7 grupper i alt, geografisk fordelt over landet;

Århus (4 grupper)

København (2 grupper)

Vissenbjerg (Fyn) (1 gruppe)

Hvorfor projektet?

Eksisterende forskning om metodens virkning hos mennesker med demens og depression (Billington et al 2010, McDonald et al 2011, University of Liverpool 2012)

⇒ Grundlag for afprøvning og dokumentation af metoden i en dansk sammenhæng

Samarbejde mellem Ensomme Gamles Værn og Læseforeningen søsættes

⇒ 'En forskel' for sårbare ældre

Kort om anvendt metode og forskningsproces

Deltagende observation - at bruge tid sammen med 'de undersøgte', sanssemæssigt og observerende nærvær, at 'prøve læsningen på egen krop'

Deltagelse ved 5 ud af 10 møder i de 4 fulgte grupper

Kvalitative interviews – med hvem?

Læsegruppeledernes logbøger som datamateriale

Om læsesituationen – hvad sker der?

Guidet fælles læsning

Baggrund i praksismetode udviklet af den engelske *The Reader Organisation*

Læsesituationen:

**Deltagere, læsegruppeteleder, bord, stole, litteratur, kaffe/
the & evt. kage**

**Højtlesning & refleksions-pauser (planlagt og ved
behov)**

Gruppens deltagere opnår ny indsigt i hinandens liv og virkelighed

”Jamen det.. nu her er vi jo næsten i familie med hinanden (griner).. nej, det er vi så ikke men.. altså vi er jo meget tættere på hinanden, vil jeg synes.. vi er kommet tættere på hinanden. Og ja, det gør jo det, at man nogle gange hilser pænt, og nogle gange får man et knus.”

(deltager i læsegruppe for mennesker med en demenssygdom)

Dette gælder både deltagere, eventuelle ansatte og ægtefæller

Gruppens deltagere opnår ny indsigt i hinandens liv og virkelighed

Kontekstafhængige muligheder – eksempel i café for mennesker med demens

Nye relationer blandt gamle mennesker – eksempel i dagcenter på et plejehjem

Identitet og selvforståelse som *sociale størrelser* – deltagere træder frem på nye måder (jf. fx ansattes udtalelser)

Gruppens deltagere opnår ny indsigt i hinandens liv og virkelighed

Ægtefælle om den anden parts deltagelse i læsegruppe:

”Han kan fortælle mere om de andre, der er med.. særligt mændene.. de andre mænd i gruppen, dem kan han fortælle mere om, når han kommer hjem. For ellers kommer han ikke så tæt på de andre, han er sammen med herude. Det føler jeg, at han er kommet nu her, hvor de har været i en læsegruppe sammen.”

Livsverdner støder sammen

Metoden skaber mulighed for, at det enkelte menneske kan deltage på 'egne præmisser'

- Mange måder at bidrage til den fælles refleksion på**
- Plads til en deltagelse, der understøtter den enkeltes muligheder (sociale, kognitive etc.)**
- Det meste er tilladt – et inkluderende udgangspunkt**

Kravfrihed, åbenhed, refleksionsfrihed

Metoden giver en *delt situation* mellem deltagerne – med udgangspunkt i litteraturen

- Muligheder for at dele erfaringer eller oplevelser, der kræver en bestemt situation eller atmosfære (fx erfaringen med en afdød ægteemand)
- Et nyt 'mødested' der muliggør eksistentielle samtaler, fælles undring og refleksion ('vi er sammen om...')
- Invitation til et bredere personligt bekendtskab – som evt. *rækker ud* af læsegruppen

Deltagelse og læsning giver nye sociale relationer

Dette uanset forudgående bekendtskab deltagerne imellem

Hvorfor og hvordan?

- **Samarbejde omkring litteraturforståelse**
- **Erindrings- og erfaringsdeling igangsættes af læseoplevelsen – alle inddrages (kroppen er åben for verden)**
- **Umiddelbarhed ift. de fælles oplevelser i rummet**
- **Deltagerne er *lige for oplevelsen***
- **Sociale forskelle mindskes – etablering af et 'vi'**

Læsningen giver et formål at være sammen om

Interviewer: Tror I, at de samtaler I har her, ville være anderledes, hvis det bare var en kaffeklub?

Informant A: Ja, fuldkommen anderledes. Ja, det kan du slet ikke sammenligne. Det ville være noget helt andet. Så tror jeg slet ikke, jeg gad komme.

Informant B: Nej, det tror jeg heller ikke, jeg ville.

Informant A: Altså, man kommer jo med et formål. Det er ikke, fordi jeg ikke vil se dig (henvendt til interviewets anden deltager) (alle griner), men... der skal være et formål med det, man laver. Det synes jeg.

(deltagere i læsegruppe for socialt isolerede og ensomme ældre)

Læsningen giver et formål at være sammen om

Det fælles formål er fundament for etableringen af nye sociale forbindelser (rammen leverer sikkerhed)

Aktiviteten er en *kvalificeret social omgang* med andre deltagere, som på sigt kan resultere i andet og mere samvær (legitimt at se hinanden an mm., en *anledning* til at mødes)

Der foregår en social bevægelse i gruppen over tid – kontinuitet, noget er givet ("vi ses næste gang")

Der opstår nye forhold til bl.a. naboer og lokalområde – besværlighederne ved at mødes i fx en opgang omgås (jf. afskedsseance, *oplukkeren*)

Opsamling

Metoden skaber nye sociale relationer og muliggør indsigt i andre deltageres liv

Individuel erfaring synliggøres gennem fælles forståelsesarbejde

Mange måder at deltage på – et inkluderende udgangspunkt

Det levede liv *gribes*, og *be-gribes*, sammen med andre – litteraturen som et *håndtag* til (fælles) refleksion over eksistensen

Metoden mindsker forskelle – sociale, sygdomsrelaterede som andre

Det fælles formål leverer en sikker ramme om det sociale møde

Se, bestil eller download rapporten på www.egv.dk

**Mange tak for opmærksomheden!
- og fortsat god konference**

